

Zbigniew Szafkowski

Polscy olimpijczycy wywodzący się z kresów wschodnich

Prace Naukowe. Kultura Fizyczna 3, 57-66

2000

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Zbigniew Szafkowski

POLSCY OLIMPIJCZYCY WYWODZĄCY SIĘ Z KRESÓW WSCHODNICH

W niniejszym artykule chciałbym przedstawić sylwetki najwybitniejszych polskich zawodników, olimpijczyków, wywodzących się ze wschodnich terenów byłej Rzeczypospolitej.

Przedstawione zostały tu osoby, które urodziły się przed II wojną światową lub w czasie jej trwania na wschodnich kresach Rzeczypospolitej, po zakończeniu wojny zamieszkały wraz z rodzicami w Polsce. Rozpoczynając uprawianie sportu w klubach polskich w okresie Polski Ludowej, doszły one w latach 60-tych i 70-tych do tak wysokiego poziomu sportowego, że dostąpiły zaszczytu reprezentowania barw polskich na Igrzyskach Olimpijskich.

Nazwiska ich zostały w niniejszym artykule przedstawione w kolejności alfabetycznej.

Antonowicz (Szuszkiewiczowa) Izabella, kajakarka ur. 16.03.1942 r. w Wilnie, abs. AWF W-wa, 160 cm, 63 kg. Reprezentantka MOTŁAWY Gdańsk oraz ORŁA i WISKORDU Szczecin. Żona olimpijczyka Wł.Szuszkiewicza. Wielokrotna medalistka mistrzostw Polski (MP). Trzykrotna olimpijka: 1964 r. — Tokio w kajakach dwójkach na 500 m zajęła 5 miejsce wraz z D.Pilecką, 1968 r. — Meksyku w kajakach dwójkach na 500 m była wraz z J.Doering także piąta, 1972 r. — Monachium kajakach dwójki na 500 m czwarta wraz z E.Grajkowską. Po zakończeniu kariery sportowej pracowała w WKKF w Szczecinie.

Birula-Białynicki Krzysztof, hokeista lodowy, ur.15.08.1944 r. w Wilnie, absolwent Studium Nauczycielskiego, ślusarz, 185 cm, 93 kg. Reprezentant ŁKS Łódź. Członek kadry narodowej w hokeju na lodzie. Na IO w Sapporo w 1972 r. wraz z zespołem narodowym zajął 6 miejsce. Wielokrotny reprezentant kraju.

Bogdziewicz Zygmunt, strzelec, ur. 5.06.1941 r. w Kownie, mechanik, 178 cm, 86 kg. Reprezentant FLOTY Gdynia. Wielokrotny medalista MP i reprezentant kraju. Na IO w Monachium w 1972 r. 17 miejsce w strz. do sylwetki biegnącego dzika.

Boguszewicz Lech, lekkoatleta, ur. 27.08.1938 r. w Wilnie, absolwent Politechniki Gdańskiej, 174 cm, 66 kg, reprezentant SPÓJNI Gdańsk, medalista MP w biegach długich, na IO w Tokio w 1964 r. startował w eliminacjach biegu na 5 km, gdzie zajął 4 miejsce w przedbiegach czasem 13:52,8 min. i odpadł z dalszej walki o medale.

Cieply Olgiert, lekkoatleta, ur. 28.03.1936 r. w Czerniatach, absolwent Politechniki Wrocławskiej, inż. mech. 184 cm, 94 kg. Reprezentant BUDOWLANYCH i CZARNYCH Wrocław oraz ZAWISZY Bydgoszcz. Wielokrotny mistrz i rekordzista kraju w rzucie młotem. Mąż olimpijki Teresy Wieczorek. Na IO w Rzymie w 1960 r. zajął 5 miejsce rezultatem 64,57 m, w Tokio w 1964 r. był 8 z wynikiem 64,83 m. Pracował w Bydgoszczy jako inżynier.

Czepulkowski Jan, ciężarowiec, ur. 17.07.1930 r. w Mołodecznie, absolwent AWF W-wa. Reprezentant AZS-u W-wa. Wielokrotny mistrz i rekordzista kraju w podnoszeniu ciężarów, na IO w Melbourne w 1956 r. w wadze lekkiej zajął 6 miejsce na 12 startujących z wynikiem 360 kg (120+105+135).

Czerniechowski Krystian, koszykarz, ur. 06.02.1930 r. we Lwowie, absolwent AGH Kraków, 194 cm, 81 kg, reprezentant CRACOVII i WISŁY Kraków, medalista MP, reprezentant kraju na IO w Tokio w 1964 r. wraz z drużyną narodową zajął 6 miejsce.

Czernik Edward, lekkoatleta, ur. 25.09.1940 r. w Dublonych, absolwent SN w Zielonej Górze, reprezentant LUMELU Z.G. Wielokrotny mistrz i rekordzista Polski w skoku wzwyż (220 cm), reprezentant kraju w meczach międzypaństwowych i na mistrzostwach Europy. Na IO w Tokio (1964) zajął 11 miejsce rezultatem 206 cm.

Długosz Ryszard, zapaśnik, ur. 10.11.1941 r. w Nowotońcach, ślusarz, 182 cm, 97 kg, reprezentant STALI Rzeszów. Na IO w Meksyku w zapasach stylu wolnego w wadze ciężkiej zajął 6 miejsce, w 1973 r. w Monachium zajął również 6 miejsce. Wielokrotny medalista mistrzostw Polski i reprezentant kraju.

Figwer Urszula, lekkoatletka, ur. 25.04.1931 r. w Inwałdzie, absolwentka WSWF Kraków, zaczynała od siatkówki, gdzie wraz z zespołem narodowym zdobyła w 1952 r. wicemistrzostwo świata. 10-krotna rekordzistka i mistrzyni kraju w rzucie oszczepem, rekord życiowy 57,77 m. Na IO w Melbourne w 1956 r. zajęła 6 miejsce 48,16 m, w Rzymie w 1960 r. 5 miejsce (52,23 m). Wielokrotna reprezentantka kraju w la i w siatkówce (3 miejsce na ME w 1958 r.).

Foik Marian, lekkoatleta, ur. 06.10.1933 r. w Bielszowicach, absolwent Akad. Radiotechnicznej w Kijowie, pplk. WP, 172 cm, 69 kg, repr. SPÓJNI Katowice i LEGII W-wa. Wielokrotny mistrz i rekordzista kraju w biegu na 100 m. Rekord życiowy 10,2 na 100 m i 20,6 na 200 m, 2-krotny medalista ME. Na IO w 1956 r. 6 miejsce w sztafecie 4x100 m, w 1960 r. w Rzymie 4 miejsce na 200 m (20,8s), w 1964 r. w Tokio srebrny medal w sztafecie 4x100 m (39,9 s), ósmy w finale na 200 m (20,8 s). Wielokrotny reprezentant kraju.

Grzelak Tadeusz, bokser, ur. 24.12.1929 r. w Pińsku, wykształcenie średnie. Reprezentant CWKS W-wa i PROSNY Kalisz. Wielokrotny medalista MP. 183 cm, 80 kg. Na IO w Helsinkach w 1952 r. dotarł do ćwierćfinału. Reprezentant kraju w meczach międzypaństwowych.

Kluczek Ireneusz, lekkoatleta, ur. 05.05.1940 r. w Krasnosielsku, absolwent WSWF Poznań, 177 cm, 68 kg. Reprezentant MKS i GWARDII Olsztyn. Sprinter biegający na dystansach od 100 do 400 m, reprezentant kraju. W Tokio w 1964 r. startował w eliminacjach na 400 m (47,3 s) i w sztafecie 4x400 m, która w finale zajęła 6 miejsce (3;05,3 min).

Komar Władysław, lekkoatleta, ur. 11.04.1940 r. w Kownie, absolwent AWF Poznań, 196 cm, 125 kg. Próbował swych sił w boksie. Potem uprawiał pchnięcie kulą. Reprezentant LECHII Gdańsk, GWARDII i POLONII Warszawa. Wielokrotny mistrz i rekordzista Polski w pchnięciu kulą (21,18 m). IO w Tokio 1964 9-ty (18,20 m), 1968 w Meksyku 6-ty (19,28 m), w 1972 r. w Monachium zdobył złoty medal (21,18 m). Na ME w 1962 r. 4 miejsce, w 1966 3 miejsce, w 1971 r. 3 miejsce, medalista halowych ME. Etatowy reprezentant Polski w meczach międzynarodowych.

Kopyto Jan, lekkoatleta, ur. 15.06.1934 r. w Goczałkach, absolwent AWF W-wa. 180 cm, 88 kg. Reprezentant UNII Poznań i AZS-u W-wa. Wielokrotny medalista mistrzostw Polski w rzucie oszczepem. Na IO w Melbourne w 1956 r. 5 miejsce w finale wynikiem 74,28 m. Reprezentant kraju w rzucie oszczepem.

Korban Roman, lekkoatleta, ur. 23.05.1927 r. w Nadwórnej, absolwent AWF W-wa, 171 cm., 60 kg. Reprezentant ZRYWU i SPÓJNII Gdańsk, trener i działacz sportowy. Medalista MP w biegach średnich. Na IO w Helsinkach w 1952 r. startował w eliminacjach biegu na 800 m (1:54,7), ale odpadł z dalszego udziału w igryskach.

Kowalczyk Jan, jeździec, ur. 18.12.1941 r. w Dobromyślu, podoficer WP. 168 cm, 58 kg. Wielokrotny mistrz Polski w jeździectwie. Reprezentant LEGII W-wa. Trzykrotny olimpijczyk: Meksyk 1968 — 11 miejsce, w 1972 r. w Monachium konkurs drużynowy skoków — 12 miejsce, Moskwa 1980 złoty medal w skokach na koniu „Artemor”, uczestnik ME i wielu konkursów międzynarodowych w skokach i WKKW.

Kowalewski Jerzy, skoczek do wody, ur. 06.05.1944 r. w Wołkowysku, absolwent AM W-wa, 172 cm, 68 kg. Reprezentant LEGII W-wa. Wielokrotny medalista MP w skokach do wody. Na IO w Rzymie w 1960 r. był 25 w skokach z trampoliny i 15 w skokach z wieży. W 1968 r. w Meksyku na trampolinie był 21, a w skokach z wieży zajął 22 miejsce.

Kowalski Adam, hokeista lodowy, ur. 19.12.1912 r. w Stanisławowie zm. w Krakowie 09.12.1971 r. Absolwent CIWF w W-wie, 176 cm, 72 kg. Reprezentant CRACOVII. Startował na IO w 1932 i 1936 r. Po wojnie w 1948 r. po

raz trzeci został reprezentantem kraju na IO w St. Moritz, gdzie wraz z zespołem narodowym zajął 6 miejsce. Wielokrotny medalista MP i reprezentant kraju. Trener i działacz sportowy Krakowa.

Kozicki Marian, jeździec, ur. 05.04.1941 r. w Brodach, podoficer WP, 178 cm, 76 kg. Reprezentant LEGII W-wa. Wielokrotny MP w jeździectwie. Na IO w Meksyku w konkursie indywidualnym skoków był 35 na 42 startujących, na IO w Monachium w 1972 r. zajął 21 miejsce indywidualnie, a 12 w konkursie drużynowym skoków.

Krawcewicz Lucyna, lekkoatletka, ur. 04.03.1938 r. w Michalinie, nauczycielka, 165 cm, 65 kg. Reprezentantka ZRYWU i POGONI Szczecin oraz ŁKS Łódź. Zaczynała karierę sportową w Szczecinie jako doskonała piłkarka ręczna, gdzie dostała się do kadry narodowej. Po wyjeździe do Łodzi zajęła się rzutem oszczepem. Na IO w Meksyku w 1968 r. zajęła 12 miejsce wynikiem 51,54 m. Wielokrotna reprezentantka kraju w rzucie oszczepem.

Król Wiesław, lekkoatleta, ur. 03.06.1938 r. w Drohobyczu, 181 cm, 80 kg, reprezentant BUDOWLANYCH Chorzów i AZS Gliwice. Medalista MP w biegu na 400 m przez płotki. Na IO w Rzymie w 1960 r. startował w eliminacjach biegu na 400 m przez płotki, gdzie uzyskał czas 52,4 s. i odpadł z konkurencji.

Kuczyński Jan, zapaśnik, ur. 07.01.1935 r. w Wilnie, absolwent AWF W-wa. Reprezentant AZS-u W-wa i SPÓJNI Gdańsk. Medalista MP w zapasach, reprezentant kraju na IO w Rzymie w 1960 r. w wadze lekkiej stylu wolnego odpadł w eliminacjach.

Likszo Bogdan, koszykarz ur. 01.01.1940 r. w Wilnie, 199 cm, 106 kg. Reprezentant WARMII Olsztyn i WISŁY Kraków. Medalista MP i wielokrotny reprezentant kraju. Na IO w Tokio zajął wraz z zespołem narodowym 6 miejsce. Podobnie było w Meksyku w 1968 r.

Lubicki Ryszard, wioślarz, ur. 03.09.1936 r. w Mikaszewicach, absolwent Technikum Mechanicznego w Bydgoszczy. 181 cm, 88 kg. Reprezentant KKW Bydgoszcz i AZS Wrocław. Medalista MP. W 1964 r. w Tokio w czwórkach ze sternikiem zajął 6 miejsce.

Łomowski Mieczysław, lekkoatleta, ur. 19.09.1914 r. w Wilnie, zm. 15.10.1969 r. w Gdańsku. 181 cm, 94 kg. Reprezentant KPW Wilno, LECHII i WYBRZEŻA Gdańsk. Medalista MP w pchnięciu kulą, reprezentant kraju. Na IO w Londynie w 1948 r. zajął 4 miejsce na 24 zawodników wynikiem 15,43 m.

Macherówna Helena, saneczkarka, ur. w 1937 r. w Mikuszowicach, urzędniczka, 164 cm, 61 kg. Reprezentantka GKS Katowice. Medalistka MP w saneczkarskim. Na IO w 1964 r. w Innsbrucku zajęła 8 miejsce w jedynekach. W Grenoble w 1968 r. była 4.

Makomaski Zbigniew, lekkoatleta, ur. 11.07.1931 r. w Wikiszkach, absolwent AWF W-wa. Wielokrotny mistrz i rekordzista Polski w biegu na 800 m,

rekord życiowy 1;46,7 min. Reprezentant OGNIWA Olsztyn i SPÓJNI W-wa. 177 cm, 70 kg. W 1958 r. czwarty na ME w Sztokholmie, na IO w Rzymie w 1960 r. odpadł w eliminacjach biegu na 800 m. W 1958 r. podczas meczu Polski z USA zwyciężył rekordzistę świata w biegu na 800 m Amerykanina Toma Certneya, ustanawiając rekord Polski 1;46,7 min. Był to wówczas jeden z najlepszych wyników na świecie.

Małecki Marek, jeździec, ur. 06.02.1938 r. we Lwowie, zootechnik, 175 cm, 70 kg. Reprezentant LZS Moszna. Wielokrotny medalista MP w konkursach WKKW. Na IO w Monachium w 1972 r. zajął 31 miejsce indywidualnie i 10 drużynowo w konkursie WKKW.

Maniak Wiesław, lekkoatleta, ur. 22.05.1938 r. we Lwowie, zm. 28.06.1982 r. w Kursku, absolwent Politechniki Szczecińskiej. 171 cm, 74 kg. Reprezentant POGONII Szczecin i SKRY W-wa. Sześciokrotny MP w biegu na 100 i 200 m, czterokrotny rekordzista kraju, rekord życiowy 10,1 s. na 100 m. Mistrz Europy w biegu na 100 m w 1966 r. (10,5 s) na IO w Tokio w 1964 r. był czwarty na 100 m. (10,3 s) i zdobył wraz z kolegami srebrny medal w sztafecie 4x100m (39,3 s). W 1968 r. odpadł w eliminacjach biegu na 100 m (10,4 s), a w sztafecie zajął 8 miejsce czasem 39,2 s. Uznany za najlepszego sportowca woj. szczecińskiego w powojennym 50-leciu.

Marko-Książkowa Jadwiga, siatkarka, ur. 06.04.1939 r. w Zelwie, absolwentka AWF. 178 cm, 68 kg. Reprezentantka GEDANII Gdynia i AZS-u W-wa. Medalistka MP, reprezentantka kraju. Zdobywczyni dwóch brązowych medali na IO w 1964 r. w Tokio i w 1968 r. w Meksyku.

Masztak Stefan, strzelec, ur. 07.04.1927 r. w Wilnie, major WP, reprezentant ZAWISZY Bydgoszcz, medalista MP, na IO w Rzymie w strzelaniu na 300 m z trzech postaw zajął 7 miejsce na 20 zawodników.

Młynarczyk Jerzy, koszykarz, ur. 02.08.1931 r. w Wilnie, absolwent Uniwersytetu Poznańskiego, 189 cm, 80 kg. Reprezentant LECHA Poznań i WYBRZEŻA Gdańsk. Medalista MP i reprezentant kraju. Na IO w Rzymie w 1960 r. wraz z drużyną narodową zajął 7 miejsce.

Naskrecki Kazimierz, wioślarz, ur. w 1938 r. w Stanisławowie, absolwent WSWF Wrocław, medalista MP i reprezentant kraju. Na IO w Tokio w 1964 r. zajął w finale dwójek ze sternikiem 6 miejsce.

Niedźwiecki Henryk, bokser, ur. 06.04.1933 r. w Niedźwiedzicach. oficer WP. 168 cm, 60 kg. Reprezentant BRDY Bydgoszcz i CWKS W-wa. Mistrz Polski. Na IO w Helsinkach w 1952 r. odpadł w II rundzie, w Melbourne w 1956 r. zdobył brązowy medal. Wielokrotny reprezentant kraju.

Nietupski Marian, wioślarz, ur. 26.05.1931 r. w Ostrynce, absolwent WSR Wrocław, 172 cm, 71 kg. Reprezentant AZS Wrocław. Medalista MP w wioślarstwie. Na IO w Melbourne w 1956 r. w czwórce bez sternika dotarł wraz z kolegami do półfinału.

Nikiciuk Władysław, oszczepnik, ur. 09.03.1940 r. w Dziewiątkach, absolwent AWF W-wa, 182 cm, 88 kg, reprezentant JAGIELLONII Białystok i AZS W-wa. Mistrz Polski 7 x i dwukrotny medalista ME 1962 i 1966 r. Rekord życiowy 86,10 m. Dwukrotny olimpijczyk — 1964 r. w Tokio zajął 9 miejsce (73,45 m), a w 1968 r. w Meksyku zajął 4 miejsce wynikiem 85,10 m.

Niklas Alfons, lekkoatleta, ur. 20.10.1929 r. w Ostrowitem, trener, 188 cm, 97 kg. Reprezentant STALI Chelmino i ZAWISZY Bydgoszcz. Medalista MP w rzucie młotem. Na IO w Melbourne w 1956 r. zajął 10 miejsce wynikiem 57,70 m.

Olech Artur, bokser, ur. 22.06.1940 r. we Lwowie, nauczyciel, 160 cm, 51 kg. Reprezentant GWARDII Wrocław. Czterokrotny MP (1962-1966), brązowy medalista ME w 1969 r., dwukrotny srebrny medalista olimpijski z Tokio i Meksyku (1964 i 1968), wielokrotny reprezentant kraju. Ma brata-bliźniaka Kazimierza, który był medalistą MP i wielokrotnym reprezentantem kraju. Nie był na IO.

Osiński Winand, ur. w 1930 r. na Wileńszczyźnie, lekkoatleta, reprezentant POLONII Bydgoszcz i UNII Szczecinek. Biegacz na długie dystanse, maratończyk. Medalista MP, uczestnik IO w Helsinkach w 1952 r., gdzie zajął 47 miejsce w czasie 2;54,38,2 godz.

Ożóg Stanisław, lekkoatleta, ur. 11.04.1930 r. w Daszawie, oficer WP, 171 cm, 59 kg, reprezentant OWKS Lublin i WAWELU Kraków. Wielokrotny medalista MP w biegach długich, uczestnik ME w 1958 r., na IO w Rzymie w 1960 r. zajął 18 miejsce w biegu na 10 km w czasie 30;01,1 min.

Pacyński Antoni, jeździec, ur. 29.05.1934 r. w Jarosławiu, lekarz weterynarii, 176 cm, 75 kg, reprezentant LZS Służewiec, wielokrotny medalista MP w skokach. Na IO w Meksyku w 1968 r. indywidualnie zajął 38 miejsce w konkursie skoków, a drużynowo 11-te. Wielokrotny uczestnik zawodów międzynarodowych w skokach oraz WKKW.

Pala Henryk, piłkarz, ur. w 1934 r. na Wołyniu, 172 cm, 71 kg. Reprezentant RUCHU Chorzów. Reprezentant kraju, w 1960 r. na IO w Rzymie grał jako obrońca w drużynie, która w eliminacjach zajęła 3 miejsce w grupie i odpadła z dalszych gier.

Paradowski Zbigniew, wioślarz, ur. w 1930 r. w Stanisławowie, reprezentant AZS Wrocław, medalista MP. W 1956 r. w Melbourne w czwórkach bez sternika dotarł wraz z kolegami do półfinału.

Petrusewicz Marek, pływak, ur. 22.01.1934 r. w Wilnie, zm. 08.10.1992 r. we Wrocławiu, reprezentant STALI Wrocław, wielokrotny mistrz i rekordzista Polski w pływaniu st. klasycznym. W 1953 r. ustanowił rekord świata na 100 m stylem klasycznym czasem 1;10,9 min. Na IO w Helsinkach w 1952 r. startował w eliminacjach na 200 m, ale odpadł z konkurencji.

Piskun Jerzy, koszykarz, ur. 04.06.1938 r. w Pińsku, 199 cm, 80 kg. Reprezentant POLONII W-wa, medalista MP, reprezentant kraju na meczach między-

państwowych. Na IO w Rzymie w 1960 r wraz z zespołem narodowym zajął 7 miejsce.

Poklewski Lech, żeglarz, ur. 29.01.1937 r. w Wilnie, nauczyciel, 173 cm, 82 kg. Reprezentant STALI Gdynia. Medalista MP. Na IO w Monachium w 1972 r. w klasie dragon zajął 20 miejsce.

Radziwonowicz Zbigniew, oszczepnik, ur. 08.12.1930 r. w Lasku Wysokim. Absolwent AWF W-wa. Reprezentant OGNIWA Białystok i LEGII W-wa. Medalista MP w rzucie oszczepem i etatowy reprezentant kraju na meczach między państwowych.

Raczkowska - Bekesińska Teresa, strzelec, ur. 13.07.1931 r. w Kowlu, zawodniczka LEGII W-wa, 2-krotna medalistka ME (1971-1972) mistrzyni i rekordzistka Polski w strzelaniu z pistoletu. Pracownik naukowy AWF-u W-wa. Nie była na IO.

Rogowski Artur, strzelec, ur. 20.01.1936 r. we Lwowie, absolwent Instytutu WF w Kijowie, 173 cm, 75 kg. Reprezentant WAWELU Kraków i ŚLĄSKA Wrocław. Medalista MP, reprezentant kraju w strzelectwie do rzutków. Na IO w Monachium w 1972 r. w konkurencji skeet zajął 20 miejsce na 60 zawodników.

Rosolowicz Antoni, wioślarz, ur. 13.07.1933 r. w Wilnie, absolwent Uniwersytetu Toruńskiego, 186 cm, 81 kg. Reprezentant KKW Bydgoszcz, medalista MP i reprezentant kraju. Na IO w Rzymie w 1960 r. w czwórkach bez sternika startował w przedbiegach, ale osada odpadła w repasażach.

Rutyna Mieczysław, lekkoatleta, ur. 29.05.1931 r. w Wielowsi, absolwent WSR Wrocław, 186 cm, 72 kg, reprezentant AZS-u Wrocław, w 1963 r. wyjechał do USA. Mieszkając w USA, startował dwukrotnie na IO w Tokio i w Meksyku w barwach Polski w chodzie na 20 km, zajmując w obydwu przypadkach 26 miejsce.

Seroczyńska (Potapowiczówna) Elwira, łyżwiarka szybka, ur. 01.05.1931 r. w Wilnie, technik ekonomista, 160 cm, 59 kg. Reprezentant STALI Elbląg, STALI W-wa i SARMATY W-wa. Wielokrotna MP, złota medalistka MŚ na 500 m z 1962 r., srebrna medalistka IO w 1960 r. w Squow Valley na 1500 m, na 1000 m, mając szansę na złoty medal upadła. W 1964 r. w Innsbrucku 16 miejsce na 500 m, 22 miejsce na 1000 m i 26 miejsce na 1500 m. Zasłużony Mistrz Sportu.

Siejkowski Marian, wioślarz, ur. 29.08.1940 r. w Stamierowszczyźnie, absolwent WSWF Wrocław, 196 cm, 96 kg. Reprezentant AZS-u Wrocław, medalista MP, reprezentant kraju w wielu regatach wioślarskich. Na IO w Tokio w 1964 r. w dwójce ze sternikiem zajął w finale 6 miejsce. W Monachium w 1972 r. w osadzie ósemki zajął wraz z kolegami w finale 6 miejsce.

Stawski Alfons, bokser, ur. 01.01.1945 r. w Zgniółbotach, wykształcenie średnie, 171 cm, 67 kg, reprezentant GWARDII Kielce. Medalista MP, w Monachium w 1972 r. w wadze półśredniej odpadł w eliminacjach.

Stefaniszyn Tomasz, piłkarz, ur. 16.03.1929 r. w Stryju, mechanik samochodowy, 178 cm, 72 kg. Reprezentant GARBARNI Kraków oraz LEGII i GWARDII W-wa. Reprezentant kraju, dwukrotny olimpijczyk: z Helsinek w 1952 r. i z Rzymu w 1960 r. W obydwu przypadkach polski zespół odpadł w eliminacjach.

Strzałka Jerzy, szermierz, ur. 28.03.1933 r. w Motyczu, technik lotniczy, 185 cm, 88 kg. Reprezentant LEGII W-WA. Na IO w Rzymie startował w eliminacjach drużynowych szpady, gdzie zespół odpadł w ćwierćfinale.

Swatowski Stanisław, lekkoatleta, ur. 25.03.1934 r. w Michałowie, 175 cm, 72 kg. Reprezentant WŁÓKNIARZA Bielawa i LEGII W-wa, 14-krotny MP na 400 m, 4x100 i 4x400 (1955-1965) 4-krotny rekordzista Polski, rekord życiowy: 46,7s na 400 m., 21,2 na 200 m, uczestnik ME w 1958 r. (6 miejsce). Na IO w Rzymie odpadł w ćwierćfinale biegu na 400 m (47,4s), a wraz z kolegami zajął 6 miejsce w sztafecie 4x400m czasem 3;10,8 min.

Szczepański Jan, bokser, ur. 20.11.1939 r. w Małecu, podoficer WP, 170 cm, 63 kg, reprezentant LEGII W-wa, 5-krotny MP w boksie, ME w boksie w 1972 r. w wadze lekkiej, złoty medalista olimpijski w Monachium w 1972 r.

Szołomicki Aleksy, siatkarz, ur. 25.02.1930 r. w Ciemieniu na Wileńszczyźnie, zmarł 06.12.1979 r. w Szczecinie. Technik, 178 cm, 76 kg. Reprezentant AZS-u, KOLEJARZA oraz SPARTY Szczecin. Medalista MP, 186 razy występował w reprezentacji Polski. W latach 1956 i 1960 zajmował wraz z drużyną narodową 4 miejsce na MŚ. Zasłużony Mistrz Sportu, trener i działacz sportowy. Nie był na IO.

Szuskiewicz Władysław, kajakarz, ur. 12.11.1928 r. w Wilnie, taksówkarz. Mąż olimpijki I.Antonowicz. Reprezentant ORŁA i WISKORDU Szczecin, 33-krotny MP w kajakarstwie, 3-krotny olimpijczyk z lat 1964, 1968 i 1972, kiedy to zdobył wraz z Piszem brązowy medal olimpijski w kajakach dwójkach na 1000 m, uczestnik mistrzostw świata i ME.

Szydłowska Irena, łuczniczka, ur. 28.01.1928 r. we Lwowie, zm. 14.08.1983 r. w W-wie. Technik budowlany, 168 cm, 74 kg. Reprezentowała. MARYMONT i DRUKARZA W-wa oraz SPOŁEM Łódź. Wielokrotna mistrzyni i rekordzistka Polski w łucznictwie, srebrna medalistka olimpijska z 1972 r. i 1976 r., 4-krotna medalistka MŚ, medalistka ME, rekordzistka świata w łucznictwie.

Ważny Zenon, lekkoatleta, ur. 06.12.1929 r. w Wilnie, absolwent AWF Warszawa, 195 cm, 68 kg, prac. naukowy AWF W-wa. Reprezentant OGNIWA i AZS-u W-wa. 5-krotny MP i 3-krotny rekordzista Polski w skoku o tyczce (453cm), 2-krotny olimpijczyk z 1952 i 1956 r. W obydwu przypadkach odpadł w eliminacjach. Reprezentant kraju na meczach międzypaństwowych.

Zajac Zbysław, kolarz torowy, ur. 09.09.1933 r. w Roźnie, 172 cm, 72 kg. Reprezentant OGNIWA Szczecin, 18-krotny MP w kolarstwie torowym, 14-krotny rekordzista Polski w sprincie, uczestnik MŚ, olimpijczyk z Tokio w 1964 r., gdzie zajął V-VII miejsce. Trener kolarski.

Zapędzki Józef, strzelec, ur. 11.03.1929 r. w Kazimierówce, reprezentant ŚLĄSKA Wrocław. Pplk. WP, 174 cm, 74 kg. 14-krotny MP w strzelaniu z pistoletu szybkostrzelnego, 7-krotny medalista ME, 2-krotny medalista mistrzostw świata, 2-krotny złoty medalista olimpijski 1968 (Meksyk) i 1972 (Monachium), 5-krotny olimpijczyk z lat 1964-1980. Zasłużony Mistrz Sportu.

Żbikowska (Szulcówna) Beata, lekkoatletka, ur. 16.04.1934 r. w Suszu, księżowa, 158 cm, 48 kg, reprezentowała KOLEJARZA Szczecin, ZAWISZĘ i BUDOWLANYCH Bydgoszcz. Medalistka MP w biegu na 800 m, na IO w Rzymie startowała w eliminacjach biegu na 800 m, gdzie w finale zajęła 8 miejsce wynikiem 2;11,8 min. Wielokrotna reprezentantka Polski w biegu na 800 m.

Oprócz przedstawionych tu olimpijczyków, należałoby wymienić jeszcze setki nazwisk zawodników wywodzących się ze wschodnich terenów polskich, którzy w okresie Polski Ludowej zamieszkiwali tereny centralne, uprawiali sport w klubach sportowych, lecz nie osiągnęli tak wysokiego poziomu sportowego, aby zostać reprezentantami kraju na Igrzyskach Olimpijskich.

Byli oni jednak zawodnikami dość znaczącymi, posiadającymi I i II klasę sportową w różnych dyscyplinach sportu oraz reprezentującymi barwy swoich klubów sportowych na różnych zawodach sportowych w kraju i za granicą. Zarówno wymienieni olimpijczycy, jak i ci, których nazwiska nie zostały tu przedstawione, wnieśli znaczący wkład w rozwój polskiej kultury fizycznej po II wojnie światowej. Po zakończeniu kariery sportowej wielu z nich zostało nauczycielami wychowania fizycznego, trenerami, instruktorami, działaczami sportowymi, dalej pracując nad rozwojem polskiego sportu, nad podniesieniem polskiej kultury fizycznej wśród młodego pokolenia Polaków. Świadczą o tym nazwy klubów powstałych po wojnie na terenach Ziemi Odzyskanych, które nawiązują do nazw dawnych klubów polskich w Wilnie i Lwowie, np. POGOŃ Szczecin, CZARNI Szczecin, CZARNI Wrocław, POGOŃ Zabrze itp.

Bibliografia

I Prasa

1. „Głos Szczeciński” 1960-1980.
2. „Przegląd Sportowy” 1948-1980
3. „Sport” 1952-1980.

II Literatura

1. Głuszek Z., *Polscy olimpijczycy*, Warszawa 1976.
2. *Igrzyska Olimpijskie 1976*, Warszawa 1977.
3. *Igrzyska Olimpijskie 1972*, Warszawa 1973.
4. *XIX Igrzyska Olimpijskie Meksyk 1968*, Warszawa 1969.
5. *XVIII Igrzyska Olimpijskie Tokio 1964*, Warszawa 1965.
6. Lipoński W., *Humanistyczna encyklopedia sportu*, Warszawa 1987.
7. *Mała Encyklopedia Sportu*, Warszawa t.I 1984, t.II 1987.
8. *Na olimpijskim szlaku. Rzym i Squaw Valley*, Warszawa 1962.
9. *Na olimpijskim szlaku 1980 Moskwa Lake Placid*, Warszawa 1981.
10. *Kronika Sportu*, Warszawa 1993.
11. *100 lat Igrzysk Olimpijskich. Kronika 1896-1996*, Warszawa 1996.

SUMMARY

Zbigniew Szafkowski

ON THE HISTORY OF ORGANISATION AND MANAGEMENT OF PHYSICAL CULTURE IN POLAND IN THE YEARS 1918 – 1939

In the years 1918–1926, the framework of organisation and management of physical culture and sport was built. These fields were in the competence of the Ministry for Religious Creeds and Public Enlightenment, the Ministry of Public Health and the Ministry of Military Affairs.

In the years 1927–1939, the headquarters were organised. They dealt with physical education, sports and cadet corps. The National Office for Physical Education and Cadet Corps (PUWF i PW) situated in the Ministry of Military Affairs acted as the central institution which contributed to propagation of physical education, sports and cadet corps among Polish society.